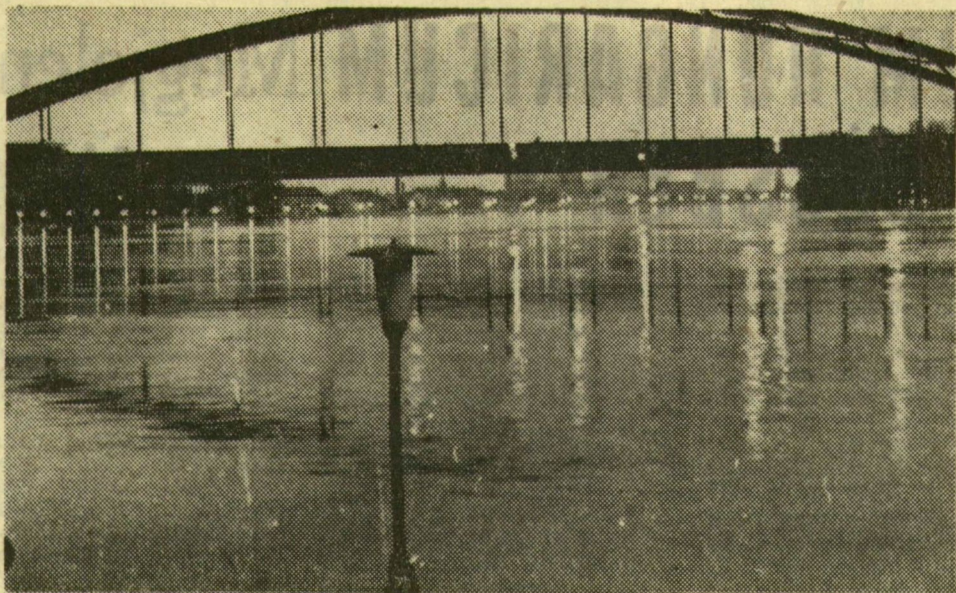

Vas- és alumínium- gyűjtő hetek

A MEH tröszt-höz tartozó vállalatok tavaly több mint 2,3 milliárd forint értékű hulladékanyagot értékesítettek. 600 000 tonnánál több értékes alapanyagot juttattak vissza az ipar vérkeringésébe, ennek világsi ára meghaladja a 31 millió dollárt, s ez az összeg 4 millió dollárral több, mint az 1968-ban összegyűjtött hulladékanyagoké volt — mondotta szombaton a Magyar Sajtó Házában tartott tájékoztatón dr. Hazai Géza, a MEH tröszt áruforgalmi igazgatója.

A MEH újabb vas- és alumíniumgyűjtő heteket szervez április 27-től május 30-ig. Ez idő alatt minden 10 kiló vashulladék vagy 1 kiló alumíniumhulladék után a gyűjtők a vételáron kívül egy-egy ajándéksorsjegyet is kapnak. A sorsolás július 5-én lesz, és 1366 nyerménycsapat — köztük 15 tízezer forintos vásárlási utalvány, 15 külföldi IBUSZ-utazás, 15 Orion tv-készülék és főnyereményként egy Skoda személygépkocsi — jut a szerencsés nyerteseknek.

Somogyi Károlyné felvétele

ESTI FÉNYEK A MEGÁRADT TISZÁN

Dijkiosztó ünnepség

A KPVD SZ, a SZÖVOSZ, a Belkereskedelmi Minisztérium és az OKISZ által a felszabadulás jubileuma tiszteletére rendezett országos kirakatsverseny dijkiosztó ünnepségét szombaton tartották Budapesten. A díjakat dr. Sággy Vilmos, a belkereskedelmi miniszter első helyettese adta át.

Korszerű vízgazdálkodás

Rendhagyóan csapadékös, belvizes ez a tavasz. Különösen itt, szűkebb pátriánkban, Szeged környékén és a Délalföldön, Könnyen túlzás-

sokra ragadtatná magát az ember, ha nem tudná, hogy az elmúlt esztendőben, az elmúlt negyedszázad alatt mennyi mindent építettünk, beruháztunk, hogy korszerűbbé tegyük az országot, s ennek a tájnak is a vízgazdálkodását.

Kétségtelen, a legjelentősebb komplex vízügyi beruházás a Tisza csatornázásának megkezdése, ennek keretében készült el a tiszalöki vízlépcső is, a Tisza I. amely öntözővizet tárol, s egyben juttat a Keleti és Nyugati fűcsatornába. Hasonlóan nagy jelentőségű létesítmény a most épülő Tisza II. vízlépcső, Kisköre mellett. Ez szinten komplex célokat szolgál: öntözővíz tárolása és juttatása a területre, a vízi erő hasznosítása, a későbbiekben hajózás. E két vízlépcsővel, és gyakran szóba kerül már a harmadik vízlépcső is, amely Csongrádon készül el, az egész ország vízgazdálkodását megváltoztatjuk, termékecséssé tesszük a földeket.

Jelenlét adat: a felszabadulás évében összesen 35 ezer holdnyi berendezett öntöző terület volt hazánkban. Hol tartunk ma már ettől? Év elejéig ez 700 ezer holdra emelkedett.

A fejlődés ellenére sem mondhatjuk azonban, hogy hazánk, vagy éppenséggel szűkebb pátriánk, Szeged környéke, a Maros—Tisza háromszöge, belvízrendezésre tökéletesen, különösen nedvesebb évszakokban, mint ez a mostani tavasz is, megoldódott volna. Remélhető azonban, hogy az ország teherbírásától függően erre is sor kerül majd.

Jó hangulatot, az emberért

A fogalmat — mikroklima — a meteorológia szótárából kölcsönözte az üzemszociológia. Korábbi jelentése aligha szorult magyarázatra: a helyi széljárás és hőmérséklet komponenseinek összességét fejezte ki, bár új értelmezésében is pontosan ugyanezt tükrözi, hiszen azt érzékelteti: honnan fúj a szél, s rideggé jegesíti-e az üzemi, a vállalati szociális légkört bizonyos talajmenti fagyok...

Am lépünk túl a jelképes értelmezésen: az üzemi klímát természetesen nem lehet hőmérővel és szélfokozatokkal értékelni. Mégis, egész sor megbízhatóan leolvasható műszer jelzi a klíma hőfokszintjét — csak éppen: érteni kell hozzá, hogyan lehet a jelzőskála kilengését észrevenni és értelmezni. Nyilvánvaló például, hogy olyan tényezőkben, mint a termelékenység mérséklődése vagy stagnálása, illetve a vállalatok kapuin ki- és beáramló munkaerő-hullámok nagyságában, sok egyéb összefüggés mellett az üzemi klíma alacsony hőfoka is kifejeződik.

Sokirányú tudományos-szociológia vizsgálódás kutatja az utóbbi esztendőben ezeket a hatásokat. Ha például a munkahelycsereket tavalyi adatait vesszük szemügyre, érthető, miért került a népvándorláshullám egyebek között a vállalati klímavizonyok szempontjából is a tudományos vizsgálatok homlokterébe. Tavaly a szocialista szektorban összesen 1,6 millió esetben szűnt meg és keletkezett új munkaviszony. Ha már most ezt a tényt egybevetjük például az egyik legnagyobb budapesti vállalatnál végzett munkalelektani vizsgálódás eredményeivel, kitűnik, hogy a klíma nem csekély hatással a munkaerő-változtatási döntésekben. A megkérdezett dolgozók 22 százaléka a munkatársak egymás közötti viszonyával; 51 százalék a megbecsüléssel, 37 százalék a vezetőikkel való kapcsolattal volt elégedetlen.

Közismert, hogy a termelékenység tavalyi stagnálása egész sor gazdaságirányítási tényezővel is összefügg, például a bérszabályozás akkor érvényben levő rendszerével, továbbá azzal, hogy a vállalatok kevésbé voltak érdekelték a munkaerő-takarékosságban, mint a beruházási eszközökkel, általában az úgynevezett holtmunkával való gazdálkodásban. Mindemelett tudományellenes, ökonómista túlzás lenne e kedvezőtlen tendenciákat kizárólag érdekeltségi, tehát gazdasági eredőkre visszavezetni, teljesen kiiktatva a szubjektív — emberi — komponenseket. Kétség sem fér hozzá, hogy egész sor vállalati és termelékenységi mérséklődő görbéje az üzemi hangulat, a klíma tükrében is felfogható.

A gondolatsorból értelemszerűen az következne, hogy kizárólag a forintban kifejezhető vállalati és országos érdekek indokolják a munkahelyi klíma elemzését és jóirányú hőfok-szabályozását. Ez így igaz is, nem is. A nyereségben, forintban érzékelhető, s a gazdaság fejlődésében testet öltő hangulati tényezők természetesen fontosak, azért is, mert hiszen bűvös körről van szó; az így nyert forint ugyanis szintén visszahat a klímára, az üzemi hangulatra. Mégis, itt helyénvaló a meghatározás: a munkahelyi hangulat javítása, ha úgy tetszik, öncélúan — tehát a vállalati számlán kimutatható hatásoktól függetlenül is — fontos. Igen, öncélúan, pusztán az ember, a dolgozó érdekében; azért, mert — átköltve az ismert szólásmondást —: nemcsak forinttal él az ember... A jó üzemi hangulat, az alkotásra serkentő munkahelyi légkör, a konfliktusgócok programszerű kiiktatása, a vezetői és vezetettek intézményesített jó kapcsolata — mindez azért is fontos, mert hiszen életünk javarészt mindannyian munkahelyünkön töltjük. Meglehet, hogy ez a fogalmazásod nem tűnik elég tudományosnak; a szociológus talán a munkahellyel szembeni társadalmi elvárásokról beszélne szakmai kifejezőmóddal — a lényeg azonban mégis ez!

S az igény, amit abban összegezhettünk, hogy jó hangulatot az emberért — természetesen alapvetően és eredendően társadalmi jellegű. Nyilvánvaló, hogy az ember elsősorban két sztereotípia érintkezik a közösséggel, a társadalommal: fogyasztóként és termelőként. Ami az első funkcióhoz kötődő hangulati motívumokat illeti, ezek elemzése más kérdés, amely témánktól messzire vezetne — bár a második, termelői hangulattényezők bonyolult kölcsönhatásban befolyásolják a fogyasztói pozíciót is. Öleképp természetesen, hogy az üzemi klíma nyomán — végső soron — a termelt, következőképp értékesített javak mennyisége, minősége, ára is változhat.

Egy-egy üzemi perpatvar mögött, a műhelybeli intrikus vagy kiskirály terjesztette jeges légkörben, a munkatársak közötti ridegességben ilyen messzire vezető hatásokat, összefüggéseket sem árt észrevenni!

Tábori András

Első a gyalogos

Op art festmény legyen a város?

A városlakó ember jó ismerőse a zebra. Hogy barátja lenne, azt éppen nem lehet mondani, a gyalogos meg a járművezető is haragszik rá. Melyiknek van igaza? Tulajdonképpen mind a kettőnek.

Eszményi az volna ha a városokban is a maga természetességében zajlana a közlekedés. Mindenki a legrovidebb úton, könnyűszerrel eljutna céljához. Csakhogy ezek a múlt században kialakult városok folyton-folyvást útjárt állják a természetes forgalomnak. Így aztán kénytelen kellett lenni rendszabályozni muszáj a közlekedést. Erre szolgálnak a KRESZ-táblák, „földi másuk”, az útburkolati jelek.

Újraszabott zebracsíkok

De hol legyen zebra? A közlekedéstudomány szakemberei erre különböző normákat dolgoztak ki, melyek általánosságban helytállóak, de nyilvánvalóan nem mindenütt helyesek. Mióta Szegeden zebrát festenek a fasztérre, azóta vitatkoznak is rajta az emberek. Hol sokkalják, hol keveslik, kinek mi tűnik célszerűbbnek.

A Csongrád megyei tanács tervező vállalata a szegedi I. kerületi tanács vb építési osztályának megbízásából most tervezi a belváros utcáinak új útburkolati jelzéseit, melyeknek egy részét még az idén felfestik az úttestekre. A terv a korábbi évekétől bizonyos mértékben eltérő jelzéseket javasol. Mondhatnánk úgy is, hogy szándéka szerint igyekszik nyomon követni a város forgalmának fejlődését, szisztematikusan, összefüggő rendszert alkotni.

A terveket nemrég hatósági egyeztető tárgyaláson vitatták meg a városi és a kerületi tanács, a rendőrség a közúti igazgatóság, a közlekedési vállalatok és a tervezők képviselői.

Kilencvenegyháztalán utke-reztesztés, forgalmi csomópont forgalomtechnikai tervét, útburkolati jeleit tárgyalgatták meg szép egymás-utániában.

Ez a szám azonnal megüti az ember szemét. Sok. Akkor forgalom nincs Szeged-

den, hogy szinte minden utcasarkon regulálni kellene a embereket. Természetesen szép számmal akad már a városban kellemetlen, bal- esetveszélyes kereszteződés, de ezek ürügyén talán mégsem hasznos op art festményhez tenni hasonlatossá az utcákat. Ez nemcsak el- lentmondana annak az elv- nek, hogy nem érdemes a természetes közlekedést meg- akasztani ott, ahol nem fel- télenül szükséges — hanem túlságosan költséges is. Az aszfaltfestés — tudjuk jól tapasztalatból — csak „egy nyáron át láncol”. A festék drága, a festés munkaigé- nyes, állandóan pótolni kell, különben még több zavart okoz, mintha nyoma sem lenne. S azután, amikor az őszi esők jól megáztatják, majd belepí őket a hó, mintha sohasem lettek volna. Maradnak a közúti jel- zőtáblák, melyek amúgy is, nyáron is ott állnak helyükön.

Azt hiszem, az kétségtelen, hogy az útburkolati jelek leggyakrabban használt alakzata a gyalogosátelő helyeket jelző zebra, első- sorban, sőt talán kizárólag a gyalogjárókat szolgálja. Mégpedig úgy, hogy egyúttal eligazítja a járművezetőket is. Szegeden és nyugodtan mondhatjuk, az egész vilá- gon a városok, különöské- pen a belvárosok közlekedé- si szervezésének „gyalogos- centrikusnak” kell lennie. Nálunk például a 120 ezer lakosból 10—12 ezren ha gépjárművel közlekednek, tehát igazán nem nehéz el- dönteni, hogy ki igazodjon a másikhoz. Ezeket az alapvető igazságokat, melye- ket mindenki tud és elis- mer, azért érdemes hangsú- lyozni, mert a már említett tanácskozás nem mindenben vette őket figyelembe.

Csak az egyik oldalon

Néhány kérdésben különösen meglepő eredményre jutottak. Javasolják például, hogy a Bolyai János ut- cában — melyet alig öt éve építettek ki! — a fehér aszfaltból készült zebrákat szedjék fel, mert azokat úgyis „kiutálják” az autók. Ahol mégis szükségesnek látszik létük, hosszabbításák

meg festéssel a szabványos méretre. Csak éppen azt nem veszik tekintetbe, hogy a zebra a járda folytatása, és ahol keskeny a zebra, semmi szükség nincs széles gyalogos átjáróra.

Nagyon sok helyen szere- pel a tervekben U-alakú át- járó. Vagyis a kereszteződés négy oldala közül csak há- romba festik fel a csíkokat. A meggyediken főútvonalon egyáltalán, másutt „saját felelősségére” mehet át a gya- logos. Az ilyenféle szervezés azonban nem annyira ren- det csinál, mint inkább za- vart. A járókelők nem köz- lekedési szakemberek, ha- nem munkába siető, dolguk után járó vagy sétáló embe- rek. Feleslegesnek tűnik minden olyan szabályozás, amelynél előre lehet tudni, hogy úgysem tartják be, s amit ellenőrizni amúgy is képtelenség. Kilencven ut- casarkon Szegeden még egy néhány évtizedig vagy talán sohasem lesz rendőri De ne is legyen. Épp így képtel- ség lesz elvárni, hogy a Baj- csy-Zsilinszky utcában sar- konként csak egy helyen — ennyit jelöltek meg — men- jenek át a másik oldalra az emberek.

Nem cáfolják: erősítik

Az elmondottak igazán csak szemelvények a tanács- kozás témáiból, s bár éppen az erősen vitatható nézetek közül valók, egyáltalán nem cáfolják, hogy a belváros forgalomtechnikai tervének elkészítése, az útburkolati jelek helyének meghatározá- sa milyen nehéz munka, melyet a megrendelő és a tervező is tiszteletre méltó erőfeszítéssel akar elvégezni. Éppen a tervezésre fordított szakértelem, a tervezés vo- lumene, s majdan a kivi- telezés elismerése és köl- tségeinek érzékelése mon- datta el az észrevételeket. A megoldandó kérdés nagysá- ga és a megoldásba fektetett energia nagysága nincs arányban egymással. Még nem elég nagy a forgalom hozzá. Csak ott érdemes ek- kora gondot foglalkozni a gyalogosok és a járművek közlekedésének rendezésével, ahol máris szükség van rá.

Fehér Kálmán

Teendők a munkaerő- mozgás csökkentéséért

A Munkaügyi Minisztérium és a Szakszervezetek Országos Tanácsa irányelveket bocsátott ki a munkaerőmozgás csökkentésével kapcsolatos feladatokról.

Az irányelvek elemzik a munkaerőmozgás növekedésének okait, köztük az indokoltakat, például az üzemi létesítésével, a tsz-ek mellékházmagi tevékenységének bővülésével, a szabályozórendszer létszámnövelő hatásával összefüggő fluktuációt, de kitérnek azokra az esetekre is, amikor csu- pán a pillanatnyi előnyök vagy rossz munkakörülmé- nyek miatt hagyják el régi munkahelyeiket a dolgozók. Annak ellenére, hogy a munkaerő-hullámzás első- sorban a vállalatok tevé- kenységét nehezíti, általában nem folytattak célszerű

munkaerő-politikát. A káros munkaerőmozgás csökkentése a közelmúltban már több intézkedés, kezdeményezés történt. A jövőben sem lehet nélkülözni külön- böző központi intézkedéseket, a meglevők továbbfejlesztése.

Az irányelvek szerint a vállalatoknál gondoskodni kell a megalapozott munkaerőtervezésről, ehhez ele- mezni kell a várható munkaerő-szükségletet. A hely- lyes munkaerő-gazdálkodás egyik előfeltétele minden- képpen a vezetés színvonalá- nak emelése, a munka- és üzemszervezés javítása. Fo- kozott erőfeszítéseket kell

tenni a nehéz, az egészsé- gre ártalmas munkafolyama- tok gépesítésére, a munka veszélyeinek elhárítására. Addig, amíg ennek feltételeit megteremtik, helyes ha a ne- ház munkakörülmények kö- zött dolgozók bérezésénél a pótlékrendszer alkalmazá- zák. Az irányelvek szorgal- mazzák a szociális, kulturá- lis és egészségvédelmi cé- lokra fordított összegek nö- velését és azt, hogy a válla- latok a tervszerű gazdálko- dás koncepcióinak megfe- lelően fokozottan segítsék a dolgozók lakásépítkezéseit. Nagy figyelmet kell fordíta- ni a régi dolgozók, a törzs- gárdatagok megbecsülésére.

VASÁRNAP,
1970. ÁPRILIS 26.

DÉLMAGYARORSZÁG 3